

ת"פ 21372/08/15 - מדינת ישראל נגד איסמעיל עבידאת, מחמד עמיר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 21372-08-15 מדינת ישראל נ' עבידאת ואח'

בפני כבוד השופט הבכיר אמנון כהן

המאשימה	מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי) ע"י ב"כ עו"ד ליבסקינד
נגד הנאשמים	1. איסמעיל עבידאת ע"י ב"כ עו"ד רבאח 2. מחמד עמיר (עציר) ע"י ב"כ עו"ד חלבי

גזר דין

1. הנאשמים, בני 21 ו-19, הורשעו על פי הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירה של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - החוק).

2. כפי שתואר בכתב האישום המתוקן, ביום 30.7.15 בשעה 01:00, סיימה י', ילידת 1996 (להלן - המתלוננת) את עבודתה באולם אירועים שב... ויצאה מהמקום בדרכה לביתה.

כעבור מספר מטרים, חלפה המתלוננת על פני הנאשמים והנאשם 2 התקרב אליה מאחור, משך בחוזקה את תיק הצד שלה, וכתוצאה, נפלה המתלוננת וכתפה השמאלית נחבטה בקרקע. הנאשמים תפסו את המתלוננת ומשכו אותה לכיוון דשא שהיה בקרבת מקום, תוך שהם בועטים בגבה ומנסים לחטוף ממנה בכוח את התיק.

המתלוננת צעקה בבהלה לעזרה, ניסתה להגן על עצמה והתנגדה לחטיפת התיק, ובתגובה, תפס הנאשם 1 את ידה הימנית בחוזקה.

לאחר שהנאשמים לא הצליחו לקחת מהמתלוננת את התיק, לקח הנאשם 1 את הטלפון שלה, שנפל על הקרקע, והנאשמים נמלטו מהמקום.

כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים, נתקפה המתלוננת בהלה והיא ספגה מכות יבשות בחלקים שונים בגופה, וסבלה מכאבים.

3. הסדר הטיעון לא התייחס לעניין העונש והצדדים טענו לעונש באופן חופשי.

4. ביום 25.10.16, מבלי להביע עמדה ובשים לב לגילם של הנאשמים, הוריתי על הגשת תסקירים מטעם שירות המבחן.

5. בתסקיר מיום 4.12.16 ציין שירות המבחן, כי **הנאשם 1**, בן 21, רווק, הצעיר מבין שבעה ילדים. שירות המבחן התרשם, כי הוריו של הנאשם 1 התקשו להציב גבולות לילדיהם, אשר לשניים מהם גם רקע פלילי. הנאשם 1 נשר מלימודיו בגיל 16, על רקע קשיי לימוד, ומאז עבד בעבודות מזדמנות, האחרונה בתחום השיפוצים (הנאשם 1 מצוי מזה כשנה במעצר בית מלא). ביום מעצרו, נפטר אביו, ובשל כך, לא נכח הנאשם 1 בהלוויה.

בהתייחסו למעשה שביצע, שלל הנאשם 1 תכנון מוקדם של המעשה, וטען, כי המעשה נעשה באופן ספונטני, כאשר הנאשם 2 והוא היו תחת השפעת אלכוהול (אם כי, שלל בעיית אלכוהול). הנאשם 1 תאר, כי הוא נגרר אחר הנאשם 2, מתוך נטייה לרצות ולחוש שייכות, אך שירות המבחן התרשם, כי השניים השפיעו אחד על השני באופן הדדי וכי הנאשם 1 פעל מתוך גישה ילדותית, אימפולסיבית ומבלי לחשוב על השלכות מעשיו. נטייתו של הנאשם 1 לרצות אחרים וקשייו בהפעלת שיקול דעת ביקורתית, מהווים, להשקפתו של שירות המבחן, גורמי סיכון להישנות התנהגות עבריינית.

בצד האמור, העריך שירות המבחן, כי ההליך המשפטי ומעצרו, היוו גורם מרתיע ומטלטל עבור הנאשם 1. ניכר, כי הנאשם 1 הביע חרטה כנה, צער ואכזבה על מעשיו, והוא מבין כיום את חומרתם ואת השלכותיהם האפשריות. בנוסף, הנאשם 1 הביע רצון להתנצל בפני המתלוננת ובבדקת האפשרות לשלבו במפגש פוגע-נפגע. כל אלה, יחד עם העובדה, שלנאשם 1 אין עבר פלילי, ונראה, שאין באישיותו קווים עברייניים מושרשים, מהווים לשיטתו של שירות המבחן גורמי סיכוי, אשר תומכים בגישה שיקומית בעניינו.

בסיכומי של התסקיר, המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל על הנאשם 1, מהחשש שייחשף לאוכלוסיית בית הסוהר, ולהסתפק במאסר שירוצה בעבודות שירות, מאסר על תנאי וצו מבחן.

6. בתסקיר מיום 28.11.16 ציין שירות המבחן, כי **הנאשם 2**, בן 19, רווק, הבכור מבין שלושה ילדים. הנאשם 2 התגורר עם משפחתו בירדן עד לגיל 12, אז נפרדו הוריו על רקע של אלימות מצד האב כלפי האם והילדים. המשפחה עברה לישראל והאב מתגורר בירדן וכמעט אין עמו קשר. שירות המבחן התרשם, כי הנתק מאביו והאלימות הקשה שהופעלה כלפי אמו, כלפיו וכלפי אחיותיו, גרמו לנאשם 2 ליטול על עצמו תפקיד הורי בדאגה לאמו ולאחיותיו. הנאשם 2 עזב את ספסל הלימודים לאחר 11 שנות לימוד, והחל לעבוד במטרה לסייע בפרנסת המשפחה. ואולם, הוא התקשה להתמיד במקום עבודה והחליף עבודות בתדירות גבוהה. שירות המבחן התרשם, כי "התפקיד ההורי" שנטל על עצמו פגע בהתפתחותו התקינה של הנאשם 2 ומשלא הצליח לעמוד בו, נפגע דימויו העצמי והוא החל ליצור קשרים עם חברת שוליים, אשר העניקה לו תחושת שייכות והזדהות. להערכת שירות המבחן, אלה גם עמדו ברקע לביצוע העבירה, ומהווים גורמי סיכון להישנות התנהגות עבריינית. כן ציין שירות המבחן, כי בהמלצת שירות המבחן, שוחרר הנאשם 2 למעצר בית, אך לאחר שהפר את התנאים שנקבעו לו, הוא נעצר עד לתום ההליכים.

כגורמי סיכוי לשיקום, ציין שירות המבחן את העובדה, שלמרות מסכת חייו הקשה, זוהי הסתבכותו הראשונה של הנאשם 2 עם החוק, וניכר, כי הוא קיבל אחריות על המעשה שביצע והביע חרטה כנה. בנוסף, הנאשם 2 הביע את רצונו להתנצל בפני המתלוננת, אם יתאפשר הדבר.

על רקע כל אלה, המליץ שירות המבחן להסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם 2 ולהטיל עליו מאסר על תנאי וצו מבחן למשך שנה, במסגרתו תיבחן התאמתו להליך גישור פוגע-נפגע.

7. בטיעונו לעונש, עמד ב"כ המאשימה על הערכים המוגנים שנפגעו, והם שמירה על האוטונומיה של אדם על גופו והגנה על קניינו, כמו גם שמירה על הסדר החברתי ותחושת הביטחון של הציבור. בהתייחסו לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ביקש ב"כ המאשימה להדגיש, כי המעשה בוצע בשעת לילה מאוחרת ובאלימות. בפרט, טען לגבי הנזק הנפשי שנגרם למתלוננת, כי **"ניתן רק לשער מה עובר בראשה של מתלוננת שמלבד זה שנופלת על הרצפה בעת ביצוע ניסיון חטיפת התיק, היא גם נגררת לכיוון הדשא בקרבת מקום"** (בע' 21 ש' 28-29). אשר לחלקם של הנאשמים, טען ב"כ הנאשם, כי כל אחד תרם את תרומתו לאירוע ולא ניתן לומר, שחלקו של האחד גדול מזה של האחר: הנאשם 2 החל את האירוע, בכך שמשך את תיקה של המתלוננת; לאחר מכן, הכו השניים יחדיו את המתלוננת ומשכו אותה לכיוון הדשא; שם, הסתיים האירוע בכך שהנאשם 1 לקח את הפלאפון של המתלוננת.

בהציגו פסיקה התומכת בטענתו, ביקש ב"כ המאשימה לקבוע מתחם ענישה שנע בין שנתיים עד ארבע שנות מאסר. בשים לב להיותם של הנאשמים ללא עבר פלילי, לתסקירים החיוביים ולהודאתם אשר חסכה זמן שיפוטי - ביקש למקם את הנאשמים בתחתית המתחם ולהטיל עליהם שתי שנות מאסר, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלוננת.

8. ב"כ הנאשם 1 הפנה לפסיקתו של בית המשפט העליון, כי מתחם הענישה הראוי לעבירות שוד אשר **"בוצעו באופן 'ספונטני', ללא תכנון מוקדם וללא שימוש בנשק, תוך שלנפגע העבירה נגרמו נזקים שאינם חמורים, עומד על תקופה של ששה חודשי מאסר לבין שתי שנות מאסר"** (ע"פ 7655/12 פייסל נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 4.4.13, בפסקה 8) (להלן - **"ע"פ פייסל"**). מעבר לכך, הדגיש ב"כ הנאשם 1 את גילו של הנאשם 1 בעת ביצוע העבירה (בן עשרים) והשתייכותו לקבוצה אשר זכתה בפסיקה לכינוי "בגירים-צעירים", לגביה נקבע, כי בענישת נאשמים המשתייכים לקבוצה זו יש לייחס משקל גבוה יותר לשיקול השיקומי, בדומה לענישתם של קטינים. בהמשך לכך, טען ב"כ הנאשם 1, כי מתסקיר שירות המבחן עולה, שלגילו הצעיר של הנאשם 1 הייתה השפעה ניכרת על ביצוע העבירה וכי הוא עבר תהליך של הפנמת חומרת המעשה שביצע ומעוניין כיום לכפר על המעשה, להתנצל ולפצות את המתלוננת. ב"כ הנאשם 1 טען, כי לשליחתו של הנאשם 1 למאסר מאחורי סורג ובריח וחשיפתו לסביבה עבריינית, תהא **"השפעה הרת גורל"** והיא תגרום לו **"לנזק בלתי הפיך"** ועלולה **"לגרור אותו למחוזות שאנחנו לא רוצים"** (בע' 24 ש' 22-25). משכך, ביקש להסתפק בעונש של עבודות שירות.

9. ב"כ הנאשם 2 הצטרף לטיעונו של ב"כ הנאשם 1 בנוגע למתחם הענישה ההולם, כמו גם למשקל שיש להעניק לשיקול השיקומי (בהפנותו לכך, שהנאשם 2 היה בן 18 ומספר חודשים בעת ביצוע העבירה). ב"כ הנאשם 2 הוסיף והדגיש את היותו של הנאשם 2 ללא עבר פלילי, את החרטה שהביע וקבלת האחריות על המעשה, ובכלל זה, את רצונו של הנאשם 2 להיפגש עם המתלוננת ולהתנצל בפניה. כל אלה, יחד עם הודאתו של הנאשם 2 והזמן השיפוטי

שחסך, מהווים, לטענתו, שיקול משמעותי להקל בעונשו של הנאשם 2.

אשר לעובדה שהנאשם 2 הפר את תנאי מעצר הבית והוא עצור מיום 24.5.16, טען בא כוחו, כי הפרת התנאים התרחשה על רקע העובדה שהנאשם 2 היה חולה ונסע לקופת החולים. לאחר מעצרו של הנאשם 2, התברר, כי הסכום של 8,000 ₪ שנקבע לשחרורו של הנאשם 2, כלל לא הופקד מלכתחילה. ב"כ הנאשם 2 טען בעניין זה, כי היו בידי אמו של הנאשם 2 רק 2,000 ₪ ו"נוכל פגש באימא בבית משפט זה, ראה שהיא בוכייה ואין לה כסף להוסיף ואמר לה שהוא ישלים לה את הכסף שחסר. האימא חשבה שהיא הפקידה". רק לאחר מעצרו החוזר של הנאשם 2, התברר לה, כי היא רומתה על ידי אותו אדם. ב"כ הנאשם 2 הוסיף, כי בית המשפט קבע, שהנאשם 2 יוכל להשתחרר מתנאי המעצר ולחזור לתנאי מעצר הבית, אם יפקיד 8,000 ₪ (מתוכם יחולטו 2,000 ₪) (החלטת חברי כבוד השופט א' רומנוב מיום 27.5.16). ברם, לא עלה בידי האם לגייס את הסכום ולכן "הנאשם יושב היום במעצר" (בע' 27 ש' 4-8) (יצוין, כי בהחלטתו מיום 2.8.16 קבע חברי כבוד השופט ר' כרמל, כי הנאשם 2 יוכל להשתחרר למעצר הבית, לאחר שיפקיד 7,000 ₪).

בהינתן האמור, ובשים לב לנסיבותיו האישיות של הנאשם 2, ביקש ב"כ הנאשם 2 לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם 2, אשר סה"כ עומדת על קרוב לשמונה חודשים, ובהטלת מאסר על תנאי. בנוסף, בהתייחסו לשאלת פיצוי המתלוננת, ביקש מבית המשפט להתחשב במצבו הכלכלי הקשה של הנאשם 2 ומשפחתו.

10. בסוף טיעוני ההגנה, הביעו הנאשמים בפני בית המשפט חרטה על המעשה שביצעו.

דין

11. במלאכת גזירת הדין, נצעד לפי המתווה המנחה שנקבע בתיקון 113 לחוק העונשין, בו העמיד המחוקק כעקרון על בגזירת העונש את עקרון ההלימה, המבטא את "עקרון הגמול": "העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו" (ר' בסעיף 40ב לחוק).

הערכים החברתיים המוגנים ומידת הפגיעה בהם

12. ברקע האיסור הפלילי על ביצוע מעשה של שוד, עומדות זכותו של אדם להגנה על קניינו וזכותו לשמירה על שלמות גופו, זכויות אשר הוכרו כזכויות יסוד בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. בהיותה משלבת בין פגיעה בקניין ובגוף, נחשבת עבירת השוד לעבירה חמורה, וביטוי לכך ניתן למצוא בעונש שקבע המחוקק בגין העבירה: עונש מרבי של 14 שנות מאסר בגין שוד "סתם" (בסעיף 402א) לחוק העונשין) וכאשר מדובר בשוד בנסיבות מחמירות - סעיף העבירה בו הורשעו הנאשמים - עומד העונש המרבי על 20 שנות מאסר (בסעיף 402ב) לחוק העונשין).

כאמור, במקרה דנן, הנאשמים שדדו את המתלוננת בשעת לילה מאוחרת, בעת שיצאה לתומה מהעבודה. מעבר

לפגיעה בתחושת הביטחון האישי של המתלוננת, בשלומה הפיזי ובקניינה, פגעו הנאשמים גם בתחושת הביטחון הכללית של הציבור הרחב, ובפרט, של נשים, להלך ברחובות בביטחה. מעשים כאמור נושאים ממד מיוחד של חומרה, משהם הופכים את המרחב הציבורי לסביבה מאיימת ופוגעים בסדר הציבורי, ויפים הם לכאן דבריה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 6862/13 חג'אזי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 7.7.14): "עבירות של שוד על דרך תקיפה ברחוב פוגעות לא רק בקורבן, אלא בתחושת הביטחון האזרחית הכללית. אחת הציפיות הראשונות של אנשים היוצאים מבתם לרחובות העיר היא היכולת להתנהל בביטחון וללא אימה, ולא כל שכן בסביבה היומיומית והמוכרת" (שם, בפסקה 9).

על רקע זה, הדגיש בית המשפט העליון לא אחת את הצורך בענישה מרתיעה של אלו המנצלים בבריונות את יתרונם הפיזי אל מול מי שנתפס על ידם כקורבן זמין ונוח. בפרט, כך קבע כבוד השופט א' רובינשטיין לגבי התופעה של עבירות "שוד רחוב" של נשים: "התנפלות על אישה בשעת ערב ברחובה של עיר, הפלתה האלימה כמתואר ושוד כספה - ישווה כל אחד מאתנו בנפשו אישה הקרובה לו במצב זה וייתן לבו לזעקתה - מצדיקים ענישה של ממש מאחורי סורג ובריח" (בע"פ 8660/10 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 17.5.11, בפסקה ט').

13. במקרה דנן, מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא משמעותית, זאת, לא רק לנוכח זהותו של הקורבן (בחורה צעירה בת 19 בזמן האירוע), אלא גם בהינתן שהשוד בוצע בצוותא ותוך הפעלת אלימות, בצאתה של המתלוננת מהעבודה בשעת לילה מאוחרת. בנוסף, חומרת הפגיעה בערכים המוגנים עולה גם מעצם מהות החפץ שנשדד - מכשיר הפלאפון של המתלוננת. בעניין זה, אפנה לפסיקתו של בית המשפט העליון מהשנים האחרונות, כי יש לייחס לגניבה או שוד של מכשיר טלפון "חכם" חומרה מיוחדת, בהיותה "פוגעת לא רק באינטרסים הכלכליים של הקורבן, אלא גם בפרטיותו, וגוררת אובדן מידע אישי, לעיתים ללא תחליף". בית המשפט העליון הוסיף, כי לנוכח התדירות הגוברת של מקרי שוד מעין אלה, שהם בגדר "מכת מדינה", יש להחמיר בענישה (ע"פ 5849/13 בן חיון נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 6.10.14, בפסקאות 17-18).

מדיניות הענישה הנוהגת

14. במסגרת הטיעונים לעונש, כל צד הציג בפניי פסיקה התומכת, לשיטתו, במתחם העונש ההולם לו הוא טוען. ואולם, כפי שצוין בע"פ 5881/14 ביארי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 26.7.15), "בעבירות השוד, בין אם מדובר בשוד, לפי סעיף 402(א), ובין אם בשוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, קיים מנעד רחב של עונשים, בהתאם לנסיבות ביצוע העבירה ולנסיבותי האישיות המיוחדות של הנאשם. עם זאת, המגמה המסתמנת בפסיקה הינה החמרה בענישה, מתוך מתן משקל הבכורה לשיקולי הגמול וההרתעה, כאשר לנסיבותיו של העבריין ינתן משקל מופחת יחסית" (שם, בפסקה 13). על רקע דברים אלה, ובהתאם לעיקרון המנחה בבואנו לבחון את מדיניות הענישה הנוהגת, "לזהות את מתחם הענישה הראוי לקבוצות מעשים הדומים בנסיבותיהם" (ע"פ 2849/13 מדינת ישראל נ' טגבה, ניתן ביום 13.8.13, בפסקה 10), נבחן להלן את המקרים הקרובים יותר בנסיבותיהם למקרה דנן.

15. בע"פ 1233/15 מאג'ד נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 19.1.16), אליו הפנה ב"כ המאשימה, הותיר בית המשפט העליון על כנו עונש של 36 חודשי מאסר שהוטל על מערער שהורשע על פי הודאתו, כי יחד עם אחר, שדד

קשישה שצעדה ברחוב עם קשישה נוספת. המערער, תצפת מקצה הרחוב כדי להתריע אם יגיע עובר אורח למקום, והאחר, ניגש לאחת מהקשישות ותלש בכוח שתי שרשראות זהב מצווארה. כתוצאה, נגרמה לה חבלה קלה בצווארה. המערער, היה בן 34, ללא עבר פלילי, וצוין, כי נסיבות חייו אינן פשוטות.

16. בע"פ 936/14 **אברהם נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 31.8.14), אליו הפנה דווקא ב"כ הנאשם 1, הותיר בית המשפט העליון על כנו עונש של 20 חודשי מאסר בפועל שהוטלו על המערער, אשר יחד עם שלושה אחרים הגיח בשעת לילה מאוחרת מאחורי אדם אשר שוחח ליד תחנת אוטובוס בטלפון הנייד שלו. המערער הכה את המתלונן בפניו באגרופ, וכתוצאה, נפל המתלונן על הקרקע והטלפון הנייד נשמט מידי. המערער נטל את הטלפון הנייד ולאחר מכן ניסה לחנוק את המתלונן באמצעות שרשרת שענד על צווארו, כאשר האחרים מונעים את בריחתו של המתלונן. המערער תלש את השרשרת מצוואר המתלונן ולאחר שהמערער הצליח להימלט, המשיך המערער לרדוף אחריו מרחק נוסף. בפסק דינו, ציין בית המשפט העליון, כי לא מצא חומרה בעונש שהושת על המערער וכי "**הוא אף נוטה לקולה" (שם, בפסקה 14), זאת חרף גילו הצעיר של המערער (בן עשרים ושתיים), היותו ללא עבר פלילי, ומעמדו כפליט.**

17. יצוין, כי באי כוח הנאשמים הפנו לשורה של פסקי דין בהם הסתפק בית המשפט בהטלת עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, אך יש לשים לב, כי בחלק מאותם מקרים, האלימות שהופעלה הייתה פחותה מזו שהופעלה במקרה דנן (ת"פ 10455-06-14 **מדינת ישראל נ' אלמנך** (ניתן ביום 12.1.15), ע"פ 4154/07 **טאהא נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 9.9.07)). במקרים אחרים, הסתפק בית המשפט בעונש של עבודות שירות, מאחר שדובר ב"**מקרה יוצא דופן של הצלחה שיקומית**" (בע"פ 779/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 12.4.15), וראו גם בת"פ 1304-05-14 **מדינת ישראל נ' הלר** (ניתן ביום 1.4.15) ובת"פ 23513-03-15 **מדינת ישראל נ' שצינוב** (ניתן ביום 10.11.16), שם בוצעו העבירות על רקע התמכרותי והנאשם עבר הליך שיקומי בהצלחה רבה. כן הוצגו מקרים, בהם השוד בוצע על רקע סכסוך ספציפי (ע"פ 2849/13 **מדינת ישראל נ' פלוני**, ניתן ביום 13.8.13).

18. יצוין, כי בע"פ **פייסל** אליו הפנו באי כוח הנאשמים (בו נקבע מתחם ענישה שבין ששה חודשי מאסר לבין שתי שנות מאסר), דובר במערער אשר הורשע על פי הודאתו בשוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין (כאשר הנאשמים שלפניו הורשעו בשוד לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין). באותו מקרה, קדם לשוד ויכוח בין המתלונן לבין המערער ושניים נוספים. כאשר היה המערער בדרך לביתו, תקפו אותו השלושה ואחד מהאחרים ריסס לעברו תרסיס שגרם לכאבים בעיניו. המתלונן נפל לארץ והשלושה נטלו ממנו את מכשיר הפלאפון וכ- 500 ₪. בשים לב לגילו הצעיר של המערער, להודאתו ולהעדר עבר פלילי, הפחית בית המשפט העליון בעונשו של המערער והעמידו על 20 חודשי מאסר בפועל (במקום 30 חודשי מאסר).

19. אוסיף ואפנה לע"פ 772/13 **יחיא נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 29.6.14), שם דובר בשוהה בלתי חוקי אשר שהה מספר ימים בישראל, לדבריו, על מנת למצוא פרנסה, אך במהלך שהייתו, ביצע מעשה שוד: נטל תיק של אישה שישבה על ספסל בגן ציבורי ונמלט מהמקום בריצה. האישה החלה דולקת אחריו תוך שהיא צועקת לעברו "גנב", ולאחר שהצליחה להשיג אותו, חסם את פיה כדי להשתיקה, אחז בידה בכוח והפילה ארצה. המערער שכב על גופה של האישה והכניע אותה, ולאחר מכן קם ונמלט מהמקום כשהתיק בחזקתו. כתוצאה מהאירוע נשרטה המתלוננת בפניה ונגרם לה שטף דם קל בידה. בית המשפט העליון העמיד את עונשו של המערער על 24 חודשי מאסר בפועל, תוך

שהוא מתחשב, בין היתר, בכך שהמערער נעדר הרשעות קודמות, הודה באופן מידי במעשים שיוחסו לו, הביע חרטה ופעל לתיקון תוצאות העבירה. יש לשים לב, כי באותו מקרה הורשע המערער בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, ובצד זאת, הורשע גם בעבירה של שהייה בלתי חוקית.

בע"פ 4841/13 ספי נ' **מדינת ישראל** (ניתן ביום 6.2.14), הודו המערערים במסגרת הסדר טיעון, כי עקבו אחר אדם ביציאתו מקניון, והמערער 2 החל לנהל עמו שיחת חולין וביקש ממנו להתלוות למערערים לפארק סמוך. המתלונן נענה לכך, וכשהגיעו לפארק, תפס המערער 1 את המתלונן, והמערער 2 הכה אותו בחזהו ובפניו, ונטל את הטלפון הנייד ממכנסיו. על המערער 1 הושתו 18 חודשי מאסר בפועל, חרף גילו הצעיר (בן תשע עשרה בעת ביצוע העבירה), הודייתו, מסלול חייו הנורמטיבי, היעדר עבר פלילי והמלצת שירות המבחן להסתפק בעבודות שירות. בית המשפט העליון לא מצא להתערב בעונש זה, בציינו, כי "**כבר נכתב פעם אחר פעם כי עבירת השוד צריך שתידון במאסר מאחורי סורג ובריה ועל פי רוב גם לא לתקופה קצרה**" (שם, בפסקה י'). בנוסף, בהתייחסו למתחם העונש ההולם, ציין בית המשפט העליון, כי המתחם שנקבע - בין שנה לארבע שנות מאסר בפועל - אינו חורג מן המקובל בעבירות שוד שבוצעו בנסיבות דומות.

בע"פ 588/13 פלוני נ' **מדינת ישראל** (ניתן ביום 27.8.13) אישר בית המשפט העליון עונש של 24 חודשי מאסר בפועל, שהוטלו על קטין בן שבע עשרה ועשרה חודשים בעת ביצוע העבירות, ללא עבר פלילי, אשר הורשע על פי הודאתו בביצוע שוד בנסיבות מחמירות של מכשיר פלאפון וניסיון לבצע שוד של מכשיר דומה. באירוע הראשון, עמד הקטין בצד בזמן שחברו ניגש לאישה שצעדה ברחוב, עיקם את ידה, משך בשיערה ודרש ממנה למסור לו את מכשיר הפלאפון. לנוכח התנגדותה, הכה אותה השותף במכות אגרופ בראש, לקח את הפלאפון מידה ונמלט יחד עם המערער. באירוע השני, ניגש המערער לאישה שצעדה ברחוב, תפס בידה הימנית, משך אותה בחוזקה ובעט ברגליה, תוך שהוא מנסה להוציא את הפלאפון מידה. האישה התנגדה והמכשיר נותר ברשותה. בשלב זה, נכנס הקטין לרכב בו המתין לו המערער, והשניים נמלטו מהמקום. יצוין, כי התסקיר בעניינו של הקטין היה חיובי והוא הביע את רצונו לפצות את המתלוננת באירוע השני ולהתנצל בפניה. כאמור, בית המשפט העליון קבע, כי בית המשפט המחוזי לא החמיר יתר על המידה בעונשו של הקטין, בציינו, כי "**למרבה הצער, הפכו, בתקופה האחרונה, מעשי השוד ובעיקר ככל שמדובר בשוד של מכשירים סלולאריים יקרי ערך, לתופעה שניתן להגדירה כ'מכת מדינה', כאשר חדשות לבקרים מדווחים אנו על תקיפה של קורבנות חסרי הגנה, על ידי שודדים אלימים וחסרי מעצורים, המבקשים לשדוד את רכושם ולזכות ברווח כספי קל וזמין**" (שם, בפסקה 13).

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה

20. במקרה דנן, מעשיהם של הנאשמים בוצעו, ככל הנראה, באופן ספונטני **ללא תכנון מראש** (סעיף 40ט(א)(1) לחוק). ואולם, כפי שנקבע בעניינו של נאשם אשר הבחין באישה ליד בית מגוריה והחליט לשדוד ממנה את כספה תוך הפעלת אלימות, לעיתים "**אקראיות הביצוע, תוך שימוש באלימות חמורה, עשויה ללמד דווקא על מסוכנות יתרה הנשקפת מהמבצע, המסוגל לפתע להתנפל על אדם אקראי ברחוב, ולהפעיל כלפיו אלימות כמו זו שהופעלה כלפי המתלוננת**" (ע"פ 2800/11 מועמר נ' **מדינת ישראל**, ניתן ביום 18.12.11, בפסקה 5).

21. מבחינת **חלקם של הנאשמים בביצוע העבירה** (סעיף 40ט(א)(2) לחוק), טען ב"כ הנאשם 1, כי חלקו של

הנאשם 1 היה פחות מחלקו של הנאשם 2, שכן הנאשם 2 הוא שהחל את ביצוע העבירה וכך גם הנאשם 1 לא משך את הפלאפון מידה של המתלוננת, אלא לקח אותו לאחר שהפלאפון נפל לקרקע. ברם, לא מצאתי שוני משמעותי בחלקם של השניים בביצוע המעשה, וניתן לראות, כי כל אחד מהנאשמים תרם את תרומתו להצלחת השוד: לאחר שהנאשם 2 משך בחוזקה את תיק הצד של המתלוננת והיא נפלה וכתפה השמאלית נחבטה בקרקע, תפסו שני הנאשמים את המתלוננת ומשכו אותה לכיוון דשא שהיה בקרבת מקום, תוך שהם בועטים בגבה ומנסים לחטוף ממנה בכוח את התיק. המתלוננת צעקה בבהלה לעזרה, ניסתה להגן על עצמה והתנגדה לחטיפת התיק, ובתגובה, תפס הנאשם 1 את ידה הימנית בחוזקה. לאחר שהנאשמים לא הצליחו לקחת מהמתלוננת את התיק, לקח הנאשם 1 את הפלאפון שלה, שנפל על הקרקע, והנאשמים נמלטו מהמקום. נחישותו זו של הנאשם 1 להמשיך בתכנית העבריינית למרות התנגדותה של המתלוננת, והכוח שהפעיל לצורך זה, מעידה על חלקו הדומיננטי, שוודאי, אינו פחות מזה של הנאשם 2. בהמשך לכך, אף שהנאשמים לא עשו שימוש בנשק במהלך האירוע, הרי שהאלימות שהפעילו כלפי המתלוננת, תוך ניצול יתרונם הפיזי ויתרונם המספרי, הן נסיבות העומדות להם לחומרה (בסעיף 40ט(א)(10) ובסעיף 40ט(א)(11) לחוק).

22. **הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה** (סעיף 40ט(א)(3) לחוק), עולה מעצם מהותה של עבירת השוד, אשר טבוע בה פוטנציאל לתוצאות קשות מאוד. אלמלא תושייתה של המתלוננת והתנגדותה, אפשר, שתוצאות התקיפה היו קשות פי כמה. **הנזק שנגרם בפועל** (סעיף 40ט(א)(4) לחוק), הוא פגיעה פיזית במתלוננת, שהתבטאה במכות יבשות בחלקים שונים בגופה וכאבים מהם סבלה, זאת לצד הנזק הנפשי והטראומטי שחוותה. בנוסף, הפלאפון שנשדד אמנם הוחזר למתלוננת לאחר שהמשטרה איתרה אותו, אך לא ידוע כעבור כמה זמן. אחזור ואזכיר את פסיקתו של בית המשפט העליון, כי **"גניבה ושוד של טלפון סלולרי אינם כגניבה ושוד של כסף או של חפץ אחר"**, זאת לנוכח המעמד שתפס הטלפון החכם בחייהם של חלקים נכבדים בציבור, **"באשר אצורים בתוכו רגעים וזיכרונות משמעותיים מחייו של אדם, לצד מידע ופרטים חיוניים לתפקודו היומיומי"** (ע"פ 8627/14 דביר נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 14.7.15, בפסקה 7).

לבסוף, אציין, כי **הסיבה שהביאה את הנאשמים לבצע את העבירות** (סעיף 40ט(א)(5) לחוק), היא בצע כסף.

מתחם הענישה ההולם

23. בשים לב לכל הפרמטרים שמניתי לעיל, אני מוצא לקבוע מתחם ענישה שנע בין שנה לשלוש שנות מאסר בפועל.

האם מתקיימות נסיבות המצדיקות חריגה ממתחם הענישה

24. כידוע, סעיף 40ד(א) לחוק מאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם שקבע, אם **"מצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם"**. בהקשר זה, טען ב"כ הנאשם 1, כי שיקולי השיקום, כפי שצוינו בתסקיר שירות המבחן, מצדיקים הליכה לקראת הנאשם וביקש להסתפק בעונש של עבודות שירות. בפרט, הדגיש את גילו הצעיר של הנאשם 1 בעת ביצוע העבירה (בן עשרים וארבעה חודשים), ואת פסיקתו של בית המשפט העליון, כי בקביעת עונשם של "בגירים-צעירים", משקלו של השיקול השיקומי גבוה יותר. ב"כ הנאשם 2 הצטרף לדברים אלה,

ובצינו, כי הנאשם 2 היה בן 18 ושלושה חודשים בעת ביצוע העבירה, ביקש להסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם 2 (העומדת על כשמונה חודשים), כהמלצת שירות המבחן.

25. אכן, הנאשמים משתייכים לקבוצה אשר זכתה בפסיקה לכינוי "בגירים-צעירים", לגביה הלכה היא, כי שיקולי השיקום מקבלים משנה תוקף עת עסקינן בנאשם החוסה תחת קבוצה זו: **"נראה כי בקבוצה זו יש לייחס משקל גבוה יותר (בדומה לקטינים) כאשר ניתנת המלצה של שירות המבחן לשלב את הנאשם במסגרת שיקומית, בשל קרבה לגיל הקטינות"** (ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 25.6.13, בפסקאות 49-50). ואולם, בצד האמור, נקבע, כי **"לא בכל מקרה בו קיימים סיכויי שיקום, יוקל העונש שהוטל על הנאשם עד כדי חריגה ממתחם הענישה שנקבע לעבירה שנעברה, גם אם מדובר ב'בגיר צעיר', וגם אם המלצת שירות המבחן מצדדת בהקלה כזו"** (ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 3.4.14, בפסקה 15) (להלן - ע"פ 452/14). סבורני, כי כך הוא במקרה דנן, שכן חומרת העבירה ונסיבותיה - הנובעת מהבחירה בקורבן שיכולתו להתגונן מוגבלת, מהאלימות שהופעלה כלפי המתלוננת ומביצוע המעשה בחבורה ובשעת לילה מאוחרת - מחייבים לבכר את השיקול הציבורי של הרתעת הרבים ואת עקרון הגמול בענישה, על פני השיקול האינדיווידואלי של הנאשמים. כפי שצינתי לעיל, פסיקתו העקבית של בית המשפט העליון היא, כי מעשה שוד בכוח של אישה המהלכת לתומה ברחוב, נושא אופי מיוחד המחייב ענישה שיש בה גמול והרתעה, בדמות מאסר בפועל: **"תקיפתה של אשה שהלכה לתומה ברחוב, הפלתה על הרצפה ושוד של תיק שנשאה עמה, הם מעשים בעלי חומרה מיוחדת ויש בהם להעיד על מסוכנותו של המבצע והתעוזה בה הוא נחון. על מעשים מסוג זה יש להגיב במאסר ממושך, גם משום היותם נפוצים"** (ע"פ 3667/10 מדינת ישראל נ' מוחסן, ניתן ביום 28.10.10). באותו מקרה, דובר בנאשם בן 19, ללא עבר פלילי, אשר הביע חרטה על מעשיו. בית המשפט העליון החמיר בעונשו והעמידו על 12 חודשי מאסר בפועל, במקום ששה חודשי עבודות שירות שהטיל בית המשפט המחוזי משיקולי שיקום.

26. בפרט, אציין באשר לנאשם 1, כי קרבתו לרף העליון של קבוצת "הבגירים-צעירים" (בן עשרים וארבעה חודשים בעת ביצוע העבירה) שוחקת במידה מסוימת את ההתחשבות בשיקול השיקומי. בהקשר זה, אפנה גם לדבריה של כבוד השופטת א' חיות בע"פ 452/14, כי **"לעניין עצם יצירת ההבחנה בין בגירים לבגירים-צעירים עליה ביקש המערער להסתמך בעניינו, אני מצטרפת להשגות שהעלו השופט י' עמית בע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.6.2013) והשופט א' רובינשטיין בע"פ 2357/13 רוש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.10.2013) וכמותם אף אני סבורה כי לעניין זה די לנו בהוראתו הכללית של סעיף 40א(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, המונה בין הנסיבות שבהן רשאי בית המשפט להתחשב ושאינן קשורות בביצוע העבירה, גם את הפגיעה של העונש בנאשם 'לרבות בשל גילו'."**

27. סיכומה של נקודה זו, באיזון בין האינטרס הציבורי - המצריך את מיצויו של ההליך הפלילי וקיומה של הרתעה אפקטיבית - לבין נסיבותיהם האינדיווידואליות של הנאשמים, אני מוצא, כי אין זה מסוג המקרים המצדיקים סטייה ממתחם הענישה. נכון הוא, כי שירות המבחן המליץ להימנע משליחתו של הנאשם 1 למאסר של ממש, ובנוגע לנאשם 2, המליץ להסתפק בתקופת מעצרו, אך כידוע, תסקיר שירות המבחן הינו בגדר המלצה בלבד, ונקבע לא אחת, כי שירות המבחן מתייחס, בעיקר, לפן האינדיבידואלי-השיקומי ואילו על בית המשפט להביא בחשבון גם את האינטרס הציבורי, תוך מציאת איזון ראוי בין השניים. כך, לדוגמה, קבע כבוד השופט ס' ג'ובראן בע"פ 5313/08 פלוני נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 6.11.08), **"תסקיר שירות המבחן הינו בגדר המלצה בלבד, ואילו תפקידו של השופט הוא**

האיזון בין המלצתו לבין שיקולים אחרים, העומדים בבסיסו של רציונל הענישה הפלילית" (שם, בפסקה 12).

לא למותר לציין, כי נאשם 1 טרם עבר הליך שיקום וישנה רק המלצה לנקוט בעניינו בהליך כזה, ואילו לגבי נאשם 2, דובר על גורמי "סיכוי לשיקום". בהמשך לכך, שירות המבחן מצא גם גורמי סיכון להישנות התנהגות עבריינית, המתבטאים בנטייתו של הנאשם 1 לרצות אחרים ובקשייו בהפעלת שיקול דעת ביקורתי, ובדימויו העצמי הנמוך של הנאשם 2 וקשייו להתמיד במקום עבודה קבוע. בנוסף, אין להתעלם מן העובדה, שהנאשם 2 הפר את תנאי מעצר הבית שנקבעו לו.

הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

28. בעניינו של **הנאשם 1**, עומד לפני גילו הצעיר (בן עשרים ואחת ותשעה חודשים), והמלצתו של שירות המבחן להימנע מחשיפתו לאוכלוסיית בית הסוהר. ב"כ הנאשם 1 הוסיף וטען בהקשר זה של הפגיעה של העונש בנאשם 1 (בסעיף 40יא(1) לחוק), כי עונש מאסר עלול לגרום לנאשם 1 נזק בלתי הפיך ולעצור את התהליך השיקומי שלו, ואולם, טיבו של כל עונש, כי הוא פוגע בנאשם ולא התרשמתי, כי הפגיעה הצפויה לנאשם 1 תהא חריגה או יוצאת דופן בחומריתה. נחה דעתי, כי המשך שיקומו של הנאשם 1 יכול שיעשה בין כותלי בית הכלא, ובכלל זה, נטילת חלק בהליך של "צדק מאחה".

29. לצד זה, נתתי דעתי לכך, שהנאשם 1 היה עצור מיום 4.8.15 עד 2.9.15 ומאז הוא נמצא במעצר בית. כן עומדת לפני התרשמותו של שירות המבחן, כי הנאשם 1 נטל אחריות על מעשיו והביע צער וחרטה כנה על מעשיו (בסעיף 4יא(4) לחוק), כמו גם מאמציו של הנאשם 1 לתיקון תוצאות העבירה (בסעיף 5יא(5) לחוק), המתבטאים בכך שהנאשם 1 הביע רצון להתנצל ולפצות את המתלוננת. כן יש ליתן משקל לשיתוף הפעולה של הנאשם 1 עם רשויות אכיפת החוק (בסעיף 6יא(6) לחוק), בכך שהודה במעשים המיוחסים לו בטרם נשמעו הראיות, כמו גם היותו של הנאשם 1 ללא עבר פלילי (בסעיף 40יא(11) לחוק).

30. גם בעניינו של **הנאשם 2**, עומד לפני גילו הצעיר (בן 19 ושמונה חודשים), והעובדה, שהוא נטל אחריות על מעשיו (בסעיף 4יא(4) לחוק), הביע צער וחרטה כנה, ורצון להתנצל בפני המתלוננת (בסעיף 5יא(5) לחוק). בנוסף, נזקפת לזכותו הנאשם 2 הודייתו במעשים המיוחסים לו בטרם נשמעו הראיות (בסעיף 6יא(6) לחוק), וכן יש לציין את היותו ללא עבר פלילי (בסעיף 40יא(11) לחוק). מעבר לכך, מצאתי ליתן משקל לנסיבות חייו הקשות של הנאשם 2 (בסעיף 40יא(8) לחוק), אשר לדברי שירות המבחן, עמדו ברקע ביצוע העבירה. בפרט, ער אני לדבריו בנוגע למצבה הכלכלי הקשה של משפחתו ולכך שהנאשם 2 עצור מזה כשבעה חודשים מאחר שלא היה בידי המשפחה לשלם את סכום הפיקדון הנדרש כדי לשחררו למעצר בית (לאחר שנעצר ביום 24.5.16 בעקבות הפרת תנאי מעצר הבית).

גזירת העונש

31. לאחר שנתתי דעתי למכלול השיקולים, אני מטיל על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

- א. מאסר בפועל של 16 חודשים לנאשם 1, ממנו ינוכו ימי מעצרו (מיום 4.8.15 עד ליום 2.9.15).
- מאסר בפועל של 16 חודשים לנאשם 2, החל מיום מעצרו (ביום 24.5.16) ובניכוי תקופת מעצרו מיום 6.8.15 עד ליום 2.9.15.
- ב. מאסר על תנאי למשך 24 חודשים, ואולם, הנאשמים לא יישאו בעונש זה אלא אם כן יעברו תוך תקופה של שלוש שנים מיום שחרורם עבירת שוד.
- ג. פיצוי למתלוננת בסך 2,500 ₪. הסכום יופקד בקופת בית המשפט תוך 120 יום ויועבר למתלוננת לפי פרטים שתמסור התביעה.

המזכירות תמציא העתק גזר הדין לשירות המבחן.

הצדדים רשאים לערער על פסק הדין בפני בית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ו' טבת תשע"ז, 04 ינואר 2017, בפומבי.